

Ετήσιο Συμπόσιο Μονάδας Δικονομικού Δικαίου
Παρουσίαση έργου 2020-2021
Η Κυπριακή Πολιτική Δικαιοσύνη: Εισηγήσεις και Δράσεις
15 Δεκεμβρίου 2021

Χαιρετισμός Προέδρου ΠΔΣ, Δρ. Χρίστου Κληρίδη

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ευχαριστώ το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, την Σχολή Νομικής και τους διοργανωτές της εκδήλωσης αυτής για την πρόσκληση να απευθύνω ένα χαιρετισμό υπό την ιδιότητά μου σαν Προέδρου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Οι Κανονισμοί Πολιτικής Δικονομίας διαδραματίζουν ένα πολύ σοβαρό ρόλο στην απονομή της δικαιοσύνης.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ, όταν χειρίστηκα ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δύο πανομοιότυπες υποθέσεις με τα ίδια ουσιαστικά γεγονότα, τα ίδια νομικά θέματα με διαφορετικό όμως τελικό αποτέλεσμα λόγω ακριβώς δικονομικών θεμάτων.

Η περίπτωση αφορούσε αγοραστές διαμερισμάτων σε παραλιακό συγκρότημα στη Λεμεσό όπου ο εργολάβος και πωλητής των διαμερισμάτων λόγω οικονομικών προβλημάτων αδυνατούσε να συμπληρώσει το έργο και να παραδώσει δυνάμει των πωλητηρίων εγγράφων του τα αγορασθέντα διαμερίσματα.

Είχε βεβαίως, ο εν λόγω εργολάβος, συμβόλαιο αντιπαροχής με τους ιδιοκτήτες της γης οι οποίοι και αυτοί με την σειρά τους είχαν απαίτηση εναντίον το εργολάβου για την αντιπαροχή τους.

Στη μία περίπτωση, την οποία ανέλαβα σε προχωρημένο στάδιο από άλλο συνάδελφο, δεν είχε δικογραφηθεί επαρκώς η απαίτηση για περιουσιακό κώλυμα και ή για την ύπαρξη εξ επαγωγής καταπιστεύματος με επαρκείς λεπτομέρειες.

Στην άλλη, είχε κατατεθεί Έκθεση Απαιτήσης, η οποία τροποποιήθηκε στην πορεία για σκοπούς βελτίωσής της.

Στην μεν πρώτη, το Ανώτατο Δικαστήριο απεφάσισε ότι δεν δικαιολογείτο η απόδοση οποιασδήποτε θεραπείας στον αγοραστή αλλά στην δεύτερη απεφασίσθη ότι οι αγοραστές εδικαιούνταν της προστασίας του δικαίου της επείκειας δυνάμει εξ απαγωγής καταπιστεύματος και οι ιδιοκτήτες διατάχθηκαν να τιλοποιήσουν.

Ένα κλασικό βεβαίως παράδειγμα, με διαφορετικά αποτελέσματα, στο οποίο παραπέμπω και στο βιβλίο μου *«Το Κυπριακό Νομικό Σύστημα»* Απόδειξη ακριβώς ότι, γνώση και σωστός χειρισμός των κανόνων πολιτικής δικονομίας μπορεί να έχει καταλυτικά αποτελέσματα για την έκβαση μίας δίκης.

Στον αντίποδα είναι και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ατομικών Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) σύμφωνα με την οποία, υπερβολικός ζήλος στην τυπολατρία ενδεχόμενα να παραβιάζει το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Όπως σε πολλές πτυχές του δικαίου πρέπει να γίνει ένα σωστό ζύγισμα μεταξύ του ατομικού δικαιώματος για δικαία δίκη και την εξυπηρέτηση της δημόσιας τάξης και συμφέροντος που προϋποθέτει την ύπαρξη δικονομικού πλαισίου για επίλυση αστικής φύσεως διαφορών.

Στην Κύπρο, όπως σε πάρα πολλές πτυχές του δικαίου, εφαρμόζουμε σήμερα με κάποιες *ad hoc* τροποποιήσεις το δικονομικό πλαίσιο το οποίο ίσχυε στην Αγγλία στα μέσα της δεκαετίας του 50 και ανατρέχουμε ακόμα στο White Book του 1954 για βοήθημα.

Έγιναν προσπάθειες στο παρελθόν για εκσυγχρονισμό του δικονομικού πλαισίου το οποίο όμως αδικώς κατά τη γνώμη μου κατηγορήθηκε σαν ο αποδιοπομπαίος τράγος για το backlog.

Φτάσαμε σε σημείο να υποστηρίζουν κάποιοι ότι είναι ο κύριος υπαίτιος για τις καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης. Μία λανθασμένη κατά την γνώμη μου προσέγγιση.

Ανεξάρτητα όμως, ο εκσυγχρονισμός του δικαίου στον τομέα αυτό ήταν απαραίτητος.

Ακολουθήσαμε ως είθισται τα αγγλικά πρότυπα και κάτω από την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Συμβουλίου της Ευρώπης εξασφαλίσαμε τελικά την συνδρομή του Λόρδου Dyson ο οποίος, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, εισήγαγε το τρέχον σύστημα πολιτικής δικονομίας στην Αγγλία, απότοκο της επεξεργασίας του Λόρδου Woolf (1996) στην κυπριακή έννομη τάξη. Στην Αγγλία ασκήθηκε κριτική κατά πόσον υπήρξε επιτάχυνση των διαδικασιών ή ότι μειώθηκε το κόστος. Ανεξάρτητα, έγιναν οι ανάλογες προσαρμογές στην Κύπρο με την συνδρομή μελών το ΠΔΣ και την συνεργασία με το Δικαστικό Σώμα και την Νομική Υπηρεσία.

Το αποτέλεσμα είναι πολύ ικανοποιητικό και θεωρώ ότι η εισαγωγή των θεσμών θα βοηθήσει, εάν εφαρμοστούν σωστά με γνώση και σοφία, στην επιτάχυνση των διαδικασιών και μείωση του κόστους εφόσον θα συντημηθούν και οι χρόνοι και θα περιοριστούν οι άνευ ουσιαστικού αντικειμένου αγωγές. Ο πολίτης θα είναι τελικά ο τελικός αποδέκτης των ωφελημάτων αυτών. Αλλά και το δικηγορικό σώμα το οποίο οφείλει να αναβαθμίσει το επίπεδο των υπηρεσιών του.

Τα προδικαστικά πρωτόκολλα, η διεύρυνση των εξουσιών του δικαστηρίου από διαδικαστικής πλευράς για την έκδοση διαταγμάτων αλλά πρωτίστως και ο καθοριστικός πλέον ρόλος που διαδραματίζει ο δικαστής με τις σωστές οδηγίες θα βοηθήσουν τα μέγιστα.

Αγκάθι αποτελεί το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός παλαιών υποθέσεων βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο και είναι δύσκολο να εφαρμοστούν όλοι οι νέοι κανονισμοί στις υποθέσεις αυτές. Εάν επιχειρηθεί να εφαρμοστούν μόνο σε νέες αγωγές σίγουρα θα υπάρξει πρόβλημα με την ισότητα στην απονομή της δικαιοσύνης η οποία δεν θα μπορεί να είναι δικαιοσύνη δύο ταχυτήτων.

Το ίδιο πρόβλημα μπορεί να έχουμε με την μερική εφαρμογή των θεσμών και δεν είναι λίγοι αυτοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι, αν δεν αντιμετωπιστεί το backlog, η εφαρμογή των νέων θεσμών άμεσα δεν μπορεί να γίνει, κάτι το οποίο βεβαίως παραπέμπει στην εισαγωγή του νέου πλαισίου σε βάθος χρόνου. Θα πρέπει να επικεντρωθούμε άμεσα σε δύο τομείς πιστεύω:

1. Στην συμπλήρωση της εκπαίδευσης των δικηγόρων, κάτι για το οποίο ο ΠΔΣ εργάζεται σκληρά και ήδη τροχοδρομεί συγκεκριμένο πρόγραμμα το οποίο θα ξεκινήσει με το εαρινό εξάμηνο του 2022 με στόχο την ενημέρωση και εκπαίδευση του δικηγορικού σώματος. Ήδη προς την κατεύθυνση αυτή έχω δώσει συγκεκριμένες οδηγίες και αναμένεται η στελέχωση του προγράμματος και σύνταξή του με έναρξη τον Φεβρουάριο του 2022.
2. Στην εξεύρεση της απαραίτητης δίκαιης φόρμουλας για σταδιακή εισαγωγή των θεσμών πολιτικής δικονομίας με τρόπο ούτως ώστε να μην παραβιάζεται η αρχή της δικαίας δίκης σε κάθε περίπτωση. Σε κάποιους τομείς θα μπορούσε να έχουμε άμεση εφαρμογή των κανονισμών όπως π.χ. σε θέματα που αφορούν την έκδοση προσωρινών διαταγμάτων και σε θέματα που αφορούν την μαρτυρία εμπειρογνομόνων.

Ο ΠΔΣ έχει περαιτέρω εισηγηθεί, με γραπτή επιστολή μου πρόσφατα στην Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, την αναγκαιότητα εισαγωγής των εξ αποστάσεως ακροάσεων. Πρακτική η οποία ακολουθείται διεθνώς πολύ αποτελεσματική, ποιοτική, με εξοικονόμηση χρόνου σε αίθουσες δικαστηρίου τις οποίες έχουμε ανάγκη όπως γνωρίζετε στη Λευκωσία. Θα επιμένουμε επί τούτου.

Προς αυτή την κατεύθυνση είναι και η πρόσκλησή μας για να μιλήσει στο Gala Dinner των δικηγόρων τον Φεβρουάριο ο Richard Susskind ο οποίος έχει ενδιαφέρει στο θέμα αυτό με βιβλία του και μελέτες παγκοσμίου εμβέλειας.

Προσωπικά είχα την εμπειρία πλήρους ακρόασης σε Διοικητικό Δικαστήριο των Αγγλικών Βάσεων για θέμα που αφορούσε αποκοπή των μισθών Κύπριων υπαλλήλων των βάσεων σαν απότοκο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

Ο Άγγλος δικαστής άκουσε την υπόθεση από τα γραφεία του στην Αγγλία, συμμετείχαν τρεις κύπριοι δικηγόροι από τα γραφεία τους στην Κύπρο, ένας δικηγόρος εκ μέρους του Διοικητή των Βάσεων από το γραφείο του στην Αγγλία και συνδεδεμένοι με την διαδικασία ήταν το πρωτοκολλητήριο των Βάσεων στις Βάσεις και οι ενδιαφερόμενοι διάδικοι στην Κύπρο!! Η δίκη διαδικτυακά διήρκεσε ένα διήμερο.

Δόθηκαν οδηγίες από το δικαστήριο έγκαιρα για την ετοιμασία γραπτής δέσμης του μαρτυρικού υλικού, ανταλλαγής skeleton arguments και των αυθεντιών, όλα Hyperlinked ηλεκτρονικά, με ευκολία πρόσβασης και χρήσης κατά την ακρόαση.

Δεν μπορώ να διανοηθώ γιατί στην Κύπρο το 2022 δεν θα μπορούσε να διεξαχθούν εξ αποστάσεως δίκες όπου δεν θα ακουστεί μαρτυρία ιδιαίτερα συμπεριλαμβανομένων και εφέσεων και διοικητικών προσφυγών και ενδιάμεσων αιτήσεων με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Ο συντηρητισμός δικαστών και δικηγόρων πρέπει να μπει στο περιθώριο και να λάβουμε πρωτοποριακές αποφάσεις αν θέλουμε να πάμε μπροστά.

Τελειώνοντας, εύχομαι κάθε επιτυχία στην εκδήλωσή σας αυτή και ζητούμε την στήριξή σας για να προωθήσουμε σαν ΠΔΣ όλες τις καινοτόμες προτάσεις για βελτίωση του επιπέδου απονομής της δικαιοσύνης στην Κύπρο.

Δρ. Χρίστος Κληρίδης

Πρόεδρος

ΠΔΣ

15.12.2021